

ULOGA PROSTORNOGA PLANIRANJA U PROMICANJU ZDRAVSTVENO USMJERENE TJELESNE AKTIVNOSTI

Mandica SANKOVIĆ

Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Vinkovci, Hrvatska

Primljeno u svibnju 2012.

Prihvaćeno u srpnju 2012.

U radu se opisuje uloga prostornoga planiranja u promicanju zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti (ZUTA). Uređenje prostora kroz prostorne planove i komunalno gospodarstvo važan je element za stvaranje uvjeta za zdravstveno usmjerenu tjelesnu aktivnost, radi prevencije kroničnih bolesti, pretilosti i sjedilačkoga načina života. Uređenje prostora kroz prostorne planove i komunalno gospodarstvo nije i jedini važan element za stvaranje okruženja za promicanje zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti. Isto tako važnu ulogu imaju investitori, projektanti, revidenti, izvođači i sudjelovanje/odazivljanje/uključivanje javnosti u donošenje/mijenjanje dokumenata prostornoga uređenja. Isto je tako važno poticati unutarsektorsku suradnju. Bolje zdravlje stanovništva automatski doprinosi boljem društvenom, kulturnom i gospodarskom životu zajednice. U radu se naglašava važnost interdisciplinarnog rada i angažiranosti u postupku donošenja i realizacije prostornih planova. Svrha promicanja tjelesne aktivnosti kroz prostorno planiranje je formiranje zdravoga i aktivnoga života u naseljenim mjestima i gradovima. Cilj je unapređenje zdravlja, društvenoga, kulturnoga i gospodarskoga života gradskih naselja odnosno naseljenih mjesta.

KLJUČNE RIJEČI: *ciljevi zdravlja, inerdisciplinarna/multisektorska suradnja, komunalno gospodarstvo, odrednice zdravlja, zdravo urbano planiranje*

PROSTORNO PLANIRANJE

Prostorno planiranje je planiranje uređenja prostora i može biti integralno i strategijsko (1). Integralno prostorno planiranje podrazumijeva horizontalno i vertikalno planiranje prostornog uređenja i upravljanje okolišem uz provjeravanje ciljeva razvoja u vremenu, prostoru i društvenom okruženju. Glavni cilj takovog planiranja je stvaranje uvjeta za održivi razvoj. Strategijsko prostorno planiranje podrazumijeva proces kojim svako društvo može oblikovati svoju budućnost usmjeravanjem na prioritete i kvalitetu ostvarenja, na aktivnu komunikaciju između strateških ciljeva i pojedinačnih akcija, između svih zainteresiranih i onih što donose i provode odluke. Strategijsko planiranje uzima u obzir postojeće stanje (retrospektivu)

i mogućnosti, ali se prije svega usmjerava na budućnost (prospektivu), predviđajući i moguće promjene tijekom ostvarivanja. Prostorno planiranje uključuje utvrđivanje, raščlanjivanje i vrednovanje svih čimbenika i njihovih međuodnosa u prostoru, a kompromisnim ili optimalnim rješenjima omogućuje pravovremeno izbjegavanje konflikata i rizika, sanaciju i zaštitu prostora, okoliša i korisnika prostora (2).

Svrha prostornog planiranja jest da se na temelju znanstvenih spoznaja u istraživanju društvenih procesa i prirodnoga okoliša na prostor prenese utvrđeni društveno-gospodarski plan razvitka (od republike do županije, grada i općine) poštujući pritom općedruštvene vrijednosti i ciljeve, gospodarske i tehničke mogućnosti, te odnose u planiranom području s pripadajućim osobnim posebnostima (3). Prostorno

uređenje temelji se na načelima prostorne održivosti razvitka, horizontalne integracije u zaštiti prostora, vertikalne integracije i usuglašavanja interesa, sudjelovanja javnosti i pristupa informacijama te ostvarivanja i zaštite javnog i pojedinačnog interesa (4, 5).

Urbanističko planiranje je planiranje uređenja naselja dok se prostorno planiranje odnosi na uređenje prostora u nadležnosti pravne jedinice (6). U suvremenim uvjetima života, koji se razlikuju od naselja do naselja, ljudi se neprestano prilagođavaju, ali isto tako neprestano se u skladu s novim uvjetima tehnologija i suvremenim prostornim koncepcijama mora mijenjati i urbicenoza, koju čini skup arhitektonskih struktura, infrastruktura, komunikacijskih sustava, protoka informacija, energije i ljudi kao socijalne i biološke skupine. Zbog neprestanih brzih mijena čovjek se ne uspijeva prilagoditi, te sve više obolijeva od tzv. "civilizacijskih bolesti" poput raznih trauma, prometnih nesreća, kroničnih bolesti krvožilnog sustava i živčanog sustava, degenerativnih bolesti, zloćudnih bolesti te bolesti metabolizma i alergijskih stanja (7).

U današnje vrijeme pojam prostornog planiranja, urbanističkog planiranja grada i gradskog načina života neodvojiv je od pojma zdravlja. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) 1986. godine pokrenula je projekt Zdravi grad u koji je uključila i zdravo urbano planiranje. Svrha projekta je poboljšanje kvalitete života u gradovima i naseljenim mjestima, te kroz sveobuhvatni i interdisciplinarni pristup stvoriti uvjete za bolje zdravlje svih korisnika prostora (8-12).

Razina zdravlja u gradovima i u zajednici, kao i zastupljenost zdravlja u urbanističkom planiranju, može se utvrditi temeljem pokazatelja zdravlja u zajednici, profila zdravlja grada i pokazatelja zdravog urbanog planiranja SZO-a (13-17). Uređenje prostora započinje njegovim planiranjem na razini širega područja (Zemljina površina, kontinent, regija) kroz

dokumente praćenja stanja u prostoru, programe mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru, dokumente prostornoga planiranja, prostorne planove; a potom i na užem području (kao što je država, županija, jedinica lokalne uprave ili posebni obuhvati) (18, 19). Jedinice lokalnih uprava imaju pravo i obvezu skrbiti o prostoru i okolišu, te kvaliteti života svojih stanovnika, kroz kvalitetno prostorno planiranje i komunalno gospodarstvo.

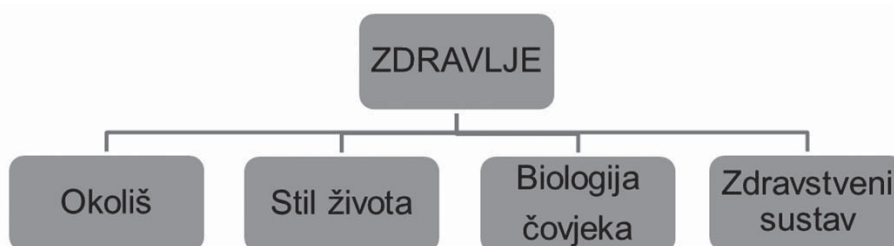
U prevenciji mnogih bolesti mora se posvetiti posebna pažnja i izvan zdravstvenoga sektora, a posebice u područjima prostornoga planiranja, komunalnoga gospodarstva i lokalne uprave jer su kvaliteta života i zdravlje stanovnika nepotrebno narušeni. Povelja iz Otawe o promicanju zdravlja, koja je usvojena na 1. međunarodnoj konferenciji o promicanju zdravlja 1986. godine, izgrađuje strategiju Zdravlja za sve i naglašava potrebu za promicanjem zdravlja, ističući da za zdravlje društva nije odgovoran samo zdravstveni sektor (20).

ODREDNICE ZDRAVLJA

Zdravlje čovjeka ovisno je o odrednicama, i to: okolišu, stilu života, biologiji čovjeka te zdravstvenom sustavu (slika 1). Okoliš i stil života vezani su za uređenje prostora, koje popularno zovemo urbanizam. Urbanizam ili uređenje prostora u nadležnosti je jedinice lokalne uprave (JLS). JLS predlaže sadržaje u prostoru koje svi koristimo i koji utječu bolje ili lošije na korisnike prostora te ovisno od utjecaja utječu i na zdravlje.

Zdravo urbano planiranje

Urbanisti i projektanti svojim radom kroz uređenje prostora i gradnju utječu na 12 glavnih preduvjeta za zdravlje (21, 22), koji su navedeni u tablici 1. Zdravo urbano planiranje je usmjeravanje urbanista i

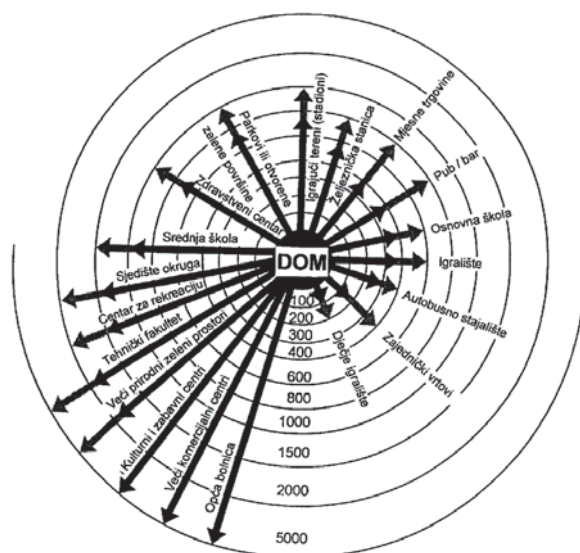
Slika 1 Odrednice zdravlja. Prilagođeno prema (21, 22).

Tablica 1. *Preduvjeti za zdravlje koji se ostvaruju kroz uređenje prostora i gradnju.*

Kategorija	Kako se ostvaruje?
Stil života	Kroz raspoređenost javnih sadržaja (sportske dvorane, igrališta, kina, kazališta i sl.), do kojih se može stići pješice šetnicama ili biciklom, u odnosu na mjesto stanovanja.
Društvena povezanost	Osiguravanjem preduvjeta za korištenje javnog prijevoza, oblikovanje sigurnog i atraktivnog okoliša.
Kvaliteta stanovanja	Osiguravanjem kvalitetnoga prostora za stanogradnju, kvalitetnu organizaciju stambenoga prostora, izbor kvalitetnoga građevinskog materijala, izbor ili preporuku ergonomске opreme.
Zapošljavanje	Planiranjem i izgradnjom prometnica u skladu sa strategijom gospodarskog razvitka i strategijom prometa.
Pristupačnost	Osiguravanjem olakšanog pristupa invalidima i teže pokretnim osobama, pješacima, biciklistima, javnom prijevozu.
Lokalna proizvodnja hrane	Osiguravanjem površina za gospodarsku aktivnost.
Sigurnost u građevinama i prometu	Preko dostupnosti građevina i preglednosti prometnica.
Ravnopravnost u pripadnosti lokalnoj zajednici	Osiguravanjem pristupa građevinama i prostoru za sve skupine stanovništva.
Kvaliteta zraka i oblikovanje prostora	Uređenjem prostora zelenilom bez alergena, otvaranjem pješačkih površina i smanjenjem upotrebe automobila.
Kvaliteta sanitarne vode i odvodnje	Izbjegavanjem gradnje na poplavnim područjima, ne-planiranjem gradnje u blizini vodonosnih zona, izgradnjom pročištača otpadnih voda.
Kvaliteta zemlje i mineralnih sirovina	Izborom građevinskog materijala, deponiranjem građevinskog otpada na mjestima predviđenim za građevinski otpad.
Kvaliteta zemlje i mineralnih sirovina	Izborom građevinskog materijala, deponiranje građevinskog otpada na mjestima predviđenim za građevinski otpad.

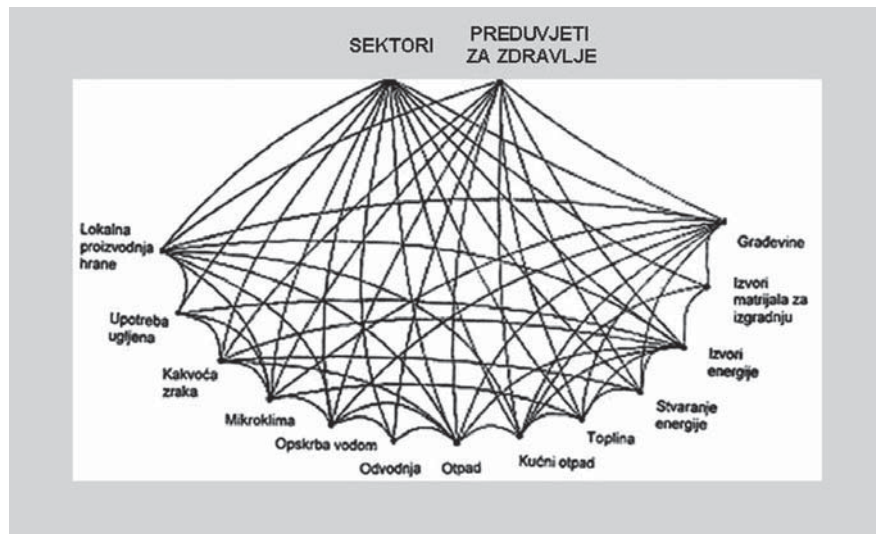
projektanata da u svom radu uvažavaju: zdravlje i potrebe korisnika prostora, tehnologije korištenja građevina i prostora i uključivanjem zajednice u postupak izrade dokumenata prostornoga uređenja.

Prvi korak u ostvarivanju zdravog urbanog planiranja je u dokumentima prostornog uređenja planirati i osigurati ustanove i sadržaje u lokalnom okruženju na odgovarajućoj udaljenosti od najudaljenijih skupina korisnika. Udaljenosti ustanova i sadržaja u prostoru od doma prikazane su na slici 2 (21, 22). Slijedeći korak je osigurati nazočnost vlasnika nekretnina odnosno investitora, projektanata, izvođača, ostalih fizičkih i pravnih subjekata u postupcima vezanim za donošenje prostornih planova za uređenje prostora. Sudjelovanje javnosti u postupcima donošenja ili mijenjanja prostornih planova je propisana zakonima, međutim odaziv je slab i javnost ne sudjeluje aktivno. Završni korak u zdravom urbanom planiranju je provođenje planova kroz izdavanje dokumenata za gradnju i kontrolu gradnje od građevinske i ostalih inspekcijskih službi. Glavna uloga sudionika u gradnji, a to su investitori,

Slika 2 Udaljenosti ustanova i sadržaja u prostoru od doma. Prilagođeno prema (21, 22).

projektanti, nadzorni inženjeri i izvođači, jest primjena propisa. Interdisciplinarna ili multisektorska suradnja označava direktnu ili indirektnu suradnju raznih struka

Slika 3 Mreža inerdisciplinarnе ili multisektorske suradnje. Prilagođeno prema (21, 22).

u realizaciji projekata, odnosno zadataka. Na pristupačnost utječu stručnjaci iz mnogih područja znanosti, koji svojim radom mogu poboljšati ili pogoršati uvjete korištenja prostora. Multisektorsku suradnju najbolje prikazuje mreža na slici 3 (21, 22).

Mjere u području prostornog planiranja u svrhu promicanju ZUTA-e

U svrhu promicanju ZUTA-e u području prostornog planiranja potrebno je voditi računa o slijedećim mjerama:

- 1) usporavanje i ograničavanje prekomjernog prostornog širenja grada (posebno širenje prigradskih područja),
- 2) ravnomjerniji prostorni raspored gradskih funkcija (stanovanje, rad, rekreacija i sl.),
- 3) kvalitetniji javni prijevoz – suvremeniji oblici javnog prijevoza,
- 4) afirmacija prigradskog željezničkog prijevoza,
- 5) davanje, prostorno i financijski, prioriteta uređenju prostora za pješčenje i korištenje bicikla,
- 6) kvalitetno uređenje i sigurnost korištenja pješačkih i biciklističkih staza,
- 7) prostorno ograničavanje korištenja osobnih automobila (u smislu dostupnosti),
- 8) ograničenja u korištenju osobnih automobila (brzina, prednost, parkiranje),
- 9) primjena važećih i donošenje novih propisa iz područja prometne sigurnosti,
- 10) sudjelovanje u postupcima donošenja ili izmjena prostornih planova.

Mjere u području prostornog planiranja u svrhu promicanju ZUTA-e i mobilnost stanovnika s teškoćama u kretanju

Uz sve naprijed rečeno, posebno treba usmjeriti pozornost na:

- 1) organiziranje i opremanje javnog prijevoza za prijevoz osoba s teškoćama u kretanju, starijih i djece,
- 2) regulirati korištenje pješačkih površina (nogostup bez parkiranih vozila, ugostiteljske opreme, reklamnih panoa, komunalne opreme i sl.),
- 3) uređenje pješačkih staza primjereno potrebama osoba s teškoćama u kretanju,
- 4) pridržavanje propisa pri građenju zgrada i preuređenju postojećih zgrada (osobito javnih zgrada) na način da se omogući prilaz osobama s teškoćama u kretanju. Zapreka razumnom unapređenju mobilnosti u prostoru nisu zakonodavstvo, stručno neznanje ili troškovi realizacije, već spoznaja i stav javnosti te predstavnika vlasti o potrebi ostvarenja predloženog.

Uloga prostornoga planiranja u promicanju ZUTA-e

Prostorno planiranje u Republici Hrvatskoj je u nadležnosti JLS. Stoga JLS kroz prostorno planiranje i uređenje, gradnju i komunalno gospodarstvo, ima veliku ulogu i zadaću u uređenju okoliša za zdravlje te stvaranje uvjeta za promicanje tjelesne aktivnosti i aktivnog života u gradskim sredinama. To znači da JLS ima ključnu ulogu i utjecaj na oblikovanje stila života i kvalitete zdravlja stanovnika na svom području,

jer kroz postupak izrade prostornih planova, utječe na građevinski, prirodni i društveni okoliš u kojem stanovništvo živi, uvažavajući osobnosti stanovništva kao što su spol, dob, sposobnosti, vrijeme i motivacija. Međutim, važno je napomenuti da osim JLS, izuzetno veliku ulogu u stvaranju okoliša za tjelesnu aktivnost imaju sudionici u gradnji, a to su: investitori, projektanti, revidenti, nadzorni inženjeri, izvođači. Svaki od navedenih subjekata također direktno utječe na kvalitetu prostornih planova (primjerice: negiranjem prijedloga, ne sudjelovanjem u javnim raspravama u postupku donošenja ili mijenjanja prostornih planova, ne provođenjem i neprimjenjivanjem propisa jer „investitor je tražio“, tijekom građenja ne osigurava se pristupačnost prostora i sl.).

Neka polazišta za stvaranje uvjeta za zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti su:

- 1) popularizacija znanja i svijesti o važnosti tjelesne aktivnosti za zdravlje stanovništva iz čega proizlazi i kvaliteta društvenog, kulturnog i gospodarskog života svake zajednice;
- 2) popularizacija znanja o utjecaju tjelesne aktivnosti na zdravlje i kvalitetu gospodarstva;
- 3) zastupljenost u prostornim planovima;
- 4) sudjelovanje javnosti u donošenju ili mijenjanju prostornih planova (zakon je propisao javne rasprave, ali se vlasnici nekretnina (investitori) ne odazivlju, a kada se plan donese, te se isti nađu u situaciji da trebaju graditi, uobičajeno se izbjegava na sve moguće načine gradnja parkova, šetnica, igrališta i sl, a daje se prednost drugim “profitabilnim” sadržajima);
- 5) valoriziranje odgovornosti projekatana, nadzornih inženjera i izvođača građevinskih radova;
- 6) popularizacija intersektorske ili međupodručne suradnje i timskog rada na svim razinama i svim dobnim, interesnim, spolnim skupinama.

Komunalno gospodarstvo

Temeljem čl. 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu, Zakon o komunalnom gospodarstvu, Narodne novine 26/03. (pročišćeni tekst), 82/04., 110/04. - Uredba, 178/04., 38/09., 79/09., 49/11., pod komunalnim gospodarstvom podrazumijeva se obavljanje komunalnih usluga od interesa za fizičke i pravne osobe, te financiranje građenja i održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture kao cjelovitoga sustava na području jedinice lokalne samouprave i županija, kada je to određeno Zakonom o komunalnom gospodarstvu. Načela komunalnoga gospodarstva jesu: 1) komunalne djelatnosti obavljaju se kao javna služba i 2) jedinice lokalne samouprave

te pravne i fizičke osobe koje obavljaju komunalne djelatnosti obvezne su na temelju Zakona i posebnih propisa: osigurati trajno i kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti, osigurati održavanje komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti, osigurati obavljanje komunalnih djelatnosti na načelima održivog razvoja, te osigurati javnost rada.

Komunalne djelatnosti, temeljem čl. 3. Zakona o komunalnom gospodarstvu, Zakon o komunalnom gospodarstvu Narodne novine 26/03 (pročišćeni tekst), 82/04., 110/04. - Uredba, 178/04., 38/09., 79/09., 49/11. jesu: 1) opskrba pitkom vodom, 2) odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, 3) opskrba plinom, 4) opskrba toplinskom energijom, 5) prijevoz putnika u javnom prometu, 6) održavanje čistoće, 7) odlaganje komunalnog otpada, 8) održavanje javnih površina, 9) održavanje nerazvrstanih cesta, 10) tržnice na malo, 11) održavanje groblja i krematorija te obavljanje pogrebnih poslova, 12) obavljanje dimnjačarskih poslova, 13) javna rasvjeta.

Temeljem čl. 3. st. 9. Zakona pod održavanjem javnih površina naročito se podrazumijeva održavanje *javnih zelenih površina, pješačkih staza, pješačkih zona, otvorenih odvodnih kanala, trgova, parkova, dječjih igrališta i javnih prometnih površina te dijelova javnih cesta koje prolaze kroz naselje, kad se ti dijelovi ne održavaju kao javne ceste prema posebnom zakonu.* Temeljem čl. 16., poglavlje III. istog Zakona, *jedinice lokalne uprave imaju obvezu praćenja stanja i uređenje odnosa u komunalnom gospodarstvu.* Članak 16. Zakona nalaže, u cilju pobližega uređenja odnosa u komunalnom gospodarstvu, predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave obvezu donošenja odluke o komunalnom redu i mjera za njegovo provođenje. Odlukom o komunalnom redu propisuju se naročito odredbe: 1) o uređenju naselja, 2) o održavanju čistoće i čuvanju javnih površina, 3) o korištenju javnih površina, 4) o skupljanju, odvozu i postupanju sa skupljenim komunalnim otpadom, 5) o uklanjanju snijega i leda, 6) o uklanjanju protupravno postavljenih predmeta, 7) mjere za provođenje komunalnog reda i 8) kaznene odredbe.

ZAKLJUČAK

Uređenje prostora kroz prostorne planove i komunalno gospodarstvo važan je element za stvaranje uvjeta za zdravstveno usmjerenu tjelesnu aktivnost, u svrhu prevencije kroničnih bolesti, pretilosti i

sedentarnoga, sjedilačkoga načina života, ali nije i jedini. Isto tako važnu ulogu imaju investitori, projektanti, revidenti, izvođači i sudjelovanje/odazivljanje/uključivanje javnosti u donošenje ili mijenjanje dokumenata prostornog uređenja. Isto tako važno je poticati intersektorsku suradnju. Bolje zdravlje stanovništva automatski doprinosi boljem društvenom, kulturnom i gospodarskom životu zajednice (4, 23-34).

LITERATURA

- European Commission Expert Group on the Urban Environment. *European Sustainable Cities*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; 1994.
- Towards a new planning process: A guide to reorienting urban planning towards Local Agenda 21. EUR/ICP/POLC 06 03 O5(C), European Sustainable Development and Health Series: 3, 1999 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0013/101605/E77398.pdf
- Rogić I, Salaj M, urednici. *Srednji gradovi u Hrvatskoj urbanizaciji*. Zagreb; Institut društvenih znanosti Ivo Pilar; 1999.
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji. *Narodne novine* 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011, 50/2012.
- Carter N, Springer OP, Pavković V. *Strategije zaštite okoliša: ideje, aktivizam, djelovanje*. Zagreb: Barbat; 2004.
- Marinović-Uzelac A. *Prostorno planiranje*. Zagreb: Dom i svijet; 2001.
- Kovačić L, Šogorić S. Unapređenje zdravlja. U: Jakšić Ž, Kovačić L, i sur. *Socijalna medicina*. Zagreb: Medicinska naklada; 2000. str. 151-3.
- World Health Organization (WHO) Regional Office for Europe. *Town planning and health (local authorities health and environment briefing pamphlet series, No. 16)*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 1997.
- Duhl LJ, Sanchez AK. *Healthy Cities and the City Planning Process – A Background Document on Links Between Health and Urban Planning*, 1999 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/101610/E67843.pdf
- World Health Organization (WHO) Regional Office for Europe. *The city of the future, (local authorities health and environment briefing pamphlet series, No. 27)*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 1997.
- World Health Organization (WHO) Region Office for Europe. *HEALTH21 Health for All in the 21st Century*. European Health for All series, No. 5, 1998 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/88590/EHFA5-E.pdf
- World Health Organization (WHO) Region Office for Europe. *HEALTH21 The health for all policy framework for the WHO European Region*. European Health for All series, No. 6, 1999 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/98398/wa540ga199heeng.pdf
- Šogorić S. *Različiti pristupi u ocjenjivanju zdravstvenog stanja stanovništva*. [magistarski rad]. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1992.
- Šogorić S. *Healthy surveys as a tool in positive health assessment in the community – Medveščak case study*. U: *International Healthy Cities Conference*; 20.-23. lipnja 1998. Atena, Grčka. Knjiga sažetaka.
- World Health Organization (WHO) Regional Office for Europe. *City Health Profiles – A review of progress*, 1998 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/101062/E59736.pdf
- World Health Organization (WHO) Regional Office for Europe. *City Health Profiles – How to report on health in your city*, 1995 [pristup 19. srpnja 2012.]. Dostupno na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/101061/wa38094ci.pdf
- Webster P, Price C, urednici. *Healthy Cities Indicators: Analysis of Data from Cities Across Europe*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 1997.
- Keating M. *Skup o zemlji – program za promjenu, popularno izdanje Agende 21 i drugih sporazuma iz Rija (prijevod Aleksandra Chwalowsky)*. Zagreb: Ministarstvo graditeljstva i zaštite okoliša; 1994.
- Švigir Z, urednik. *Perspektiva europskog prostornog razvoja (ESDP)*. Europska konferencija ministara nadležnih za regionalno planiranje (CEMAT) (prijevod Mirjana Denonakrsnik). 10.-11. svibnja 1999., Postdam, Njemačka [pristup 24. srpnja 2012.]. Dostupno na <http://www.mgipu.hr/doc/Publikacije/esdp-hr.pdf>
- World Health Organization (WHO). *The Ottawa Charter for Health Promotion*. First International Conference on Health Promotion, Ottawa, 21 November 1986 pristup 24. srpnja 2012.]. Dostupno na <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/>
- Barton H, Tsouros C. *Zdravo urbano planiranje*. Priručnik Svjetske zdravstvene organizacije o planiranju za ljude (prijevod Mandica Sanković). Vinkovci: Grad Vinkovci; i Zagreb: Hrvatska mreža zdravih gradova Škole narodnog zdravlja Andrija Štampar Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; 2004.
- Sanković M. *Vinkovci Pristupačan grad*. Urbanizam, Turizam, Zdravlje 2010;6-7:11-7.
- Zakon o komunalnom gospodarstvu. *Narodne novine* 26/2003, 82/2004, 110/2004, 178/2004, 38/2009, 79/2009, 49/2011.
- Ustav Republike Hrvatske. *Narodne novine* 56/1990.
- Deklaracija o zaštiti okoliša Republike Hrvatske. *Narodne novine* 34/1992.
- Rio Declaration on Environment and Development. *Report of the United Nations Conference on Environment and Development (UNCED)*. 3.-14. lipnja 1992. Rio de Janeiro, Brazil [pristup 24. srpnja 2012.]. Dostupno na <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>
- Marinović-Uzelac A. *Teorija namjene površina u urbanizmu*. Zagreb: Tehnička knjiga; 1989.
- Odluka o donošenju Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske. *Narodne novine* 50/1999.
- Zakon o prostornom uređenju. *Narodne novine* 30/1994, 68/1998, 61/2000, 32/2002, 100/2004.
- RH Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja – Zavod za prostorno uređenje. *Izvešće o stanju u prostoru RH 2003*. Zagreb: MZOPU RH; 2003.

31. Prostorni plan Vukovarsko-srijemske županije. Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije 7/2002.
32. Izvješće o stanju u prostoru i program mjera za unapređenje stanja u prostoru grada Vinkovaca. Službeni glasnik grada Vinkovaca 12/2004.
33. Prostorni plan grada Vinkovaca. Službeni glasnik grada Vinkovaca 7/2004.
34. Edwards P, Tsouros AD. Promicanje tjelesne aktivnosti i aktivnog života u gradskim sredinama. Uloga lokalnih vlasti. Publikacija Svjetske zdravstvene organizacije (prijevod: Stjepan Heimer). Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2009.
35. Edwards P, Tsouros AD. Zdravi grad je aktivan grad. Vodič za planiranje tjelesne aktivnosti. Publikacija Svjetske zdravstvene organizacije (prijevod: Stjepan Heimer). Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2009.

Summary

THE ROLE OF PHYSICAL PLANNING IN THE PROMOTION OF HEALTH-ORIENTED PHYSICAL ACTIVITY

This paper describes the role of physical planning in the promotion of health-oriented physical activity (HOPA). Spatial planning through physical planning documents and municipal economy is an important element used to create conditions for the health-oriented physical activity. It can prevent chronic diseases, obesity, and sedentary way of life. However, investors, planners, auditors, contractors, and participation/response/inclusion of the public in the process of approving and changing physical planning documents are also essential. Furthermore, it is vital to encourage intersectoral cooperation. Better health of the population automatically leads to better social, cultural, and economic life of the community. This paper emphasizes the importance of interdisciplinary work and involvement in the procedure of passing and implementing physical plans. The purpose of physical activity promotion through physical planning is to form a healthy and active life in settlements and cities. The goal is to improve health; social, cultural, and economic life of cities or settlements.

KEYWORDS: *health determinants, health goals, healthy urban planning, interdisciplinary / multisectoral cooperation, municipal economy*

CORRESPONDING AUTHOR:

Mandica Sanković
Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje
gradnju i zaštitu okoliša
Kralja Zvonimira 1, 32100 Vinkovci, Croatia
E-mail: mandica.sankovic@gmail.com